

KAMPALA VERKLARING **WERKEN AAN CHILD LABOUR FREE** **ZONES (KINDERARBEIDVRIJE ZONES)**

19 april 2013 Kampala, Oeganda

p/a Hivos
Raamweg 16
2596 HL Den Haag
tel.: 070-37655001
www.stopkinderarbeid.nl

De campagne 'Stop Kinderarbeid - School, de beste werkplaats' is een gezamenlijk initiatief gecoördineerd door NGO Hivos in Nederland en uitgevoerd samen met partnerorganisaties wereldwijd.

Stop Kinderarbeid heeft als doel het uitbannen van alle vormen van kinderarbeid en te zorgen voor formeel voltijds en kwalitatief goed onderwijs voor alle kinderen, in ieder geval tot de leeftijd van 15. De campagne roept regeringen, internationale organisaties, bedrijven en consumenten op om deel uit te maken van de oplossing. De campagne steunt ook organisaties in landen met kinderarbeid, die een gebiedsgerichte aanpak hanteren vanuit het principe dat 'geen enkel kind zou moeten werken en elk kind naar school moet gaan'. Daarbij werkt Stop Kinderarbeid aan het uitbreiden en versterken van zogenaamde 'kinderarbeidvrije zones' (Child Labour Free Zones): gebieden waar alle kinderen uit het arbeidsproces worden gehaald en (her)geïntegreerd in formele voltijdse scholing.

Kampala Verklaring, 19 april 2013

Werken aan Child Labour Free Zones (Kinderarbeidvrije Zones)

Deze Verklaring is gebaseerd op het gecombineerde mandaat van het Verdrag voor de Rechten van het Kind (Convention on the Rights of the Child), het Afrikaans Handvest inzake de Rechten en het Welzijn van het Kind, ILO-Verdrag 138 betreffende de minimum arbeidsleeftijd, ILO-Verdrag 182 over de Ergste Vormen van Kinderarbeid, de beloftes van het World Education Forum in Dakar in 2000 om onderwijs te realiseren voor iedereen en de Roadmap van de Global Child Labour Conference 2010 in Den Haag.

Wij, de deelnemers¹ aan de Working towards Child Labour Free Zones conferentie in Oeganda, en andere gelijkgezinde organisaties op deze 19e april 2013 in Kampala, beloven om te werken aan de totstandkoming van Child Labour Free Zones, 'een (geografisch) gebied waar alle werkende kinderen worden onttrokken aan kinderarbeid en (opnieuw) worden geïntegreerd in formele voltijds kwaliteitsscholen'. Als kinderen ouder zijn dan de wettelijke leeftijd waarop ze mogen werken, dan dienen zij de kans te krijgen om hun opleiding voort te zetten en/of een beroepsopleiding of training te volgen, of toegang te krijgen tot waardig werk voor jongeren.

KINDERARBEID, ONZE GEMEENSCHAPPELIJKE ZORG

Ongeveer 215 miljoen kinderen zijn nog steeds werkzaam als kindarbeiders². Dit aantal is de afgelopen jaren waarschijnlijk toegenomen als gevolg van de economische en sociale crisis in vele delen van de wereld, vooral in Afrika. Ongeveer 65 miljoen – een op de vier – kinderen in Sub-Sahara Afrika zijn kindarbeiders, tegenover ongeveer een op de acht kinderen in de regio Azië-Pacific en een op de tien in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied.

Veel vormen van kinderarbeid blijven verborgen of worden in veel landen zelfs niet als kinderarbeid beschouwd. Dit betreft vooral werk in de huishouding en op het land, beide veelal onbetaalde gezinsarbeid. Kinderen in tal van informele banen worden vaak niet meegeteld en verwaarloosd. De meerderheid van de kinderen die huishoudelijk werk doen, hetzij in de

huizen van anderen of thuis, zijn meisjes. Het is reden tot grote bezorgdheid dat slechts een beperkt aantal landen huishoudelijk werk of (bepaalde vormen van) kinderarbeid in de landbouw als gevaarlijk hebben gedefinieerd en dat nog minder aandacht wordt besteed aan het werk in deze sectoren door kinderen tussen de 15 en 18 jaar oud.

KINDERARBEID, ONZE WERELDWIJDE INZET

Kinderarbeid is de ontkenning van het recht van het kind op onderwijs, en werk waarvoor het kind te jong is of dat waarschijnlijk de gezondheid, de veiligheid en de zedelijkheid van kinderen zal schaden. De uitbanning van kinderarbeid en het zorgen voor formeel, voltijds kwaliteitsonderwijs³ zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarom is het uitbannen van alle vormen van kinderarbeid, zoals gedefinieerd door de ILO-Verdragen voor de minimum arbeidsleeftijd (nr. 138)

¹Deelnemers uit de volgende landen: Zimbabwe, Oeganda, Kenia, Ethiopië, Ghana, Marokko, Mali, Burkina Faso, Senegal, Sierra Leone, Togo, Soedan, Zuid-Soedan, Tanzania, Zambia, Malawi, Rwanda, Zuid-Afrika, India, Nicaragua, Albanië, Tsjechië en Nederland, evenals internationale organisaties (ILO, UNICEF, ITUC, IUF, EI, ECLT) en de Afrikaanse Unie en de Europese Unie.

²ILO Global Report 2010.

³Zie voor omschrijving van kwaliteitsonderwijs door Education International: http://download.ei-ie.org/Docs/WebDepot/Post2105_10Principles_Brochure.pdf

en de ergste vormen van kinderarbeid (nr. 182), die nu door ten minste negen van de tien landen zijn geratificeerd, nu dringender dan ooit.

Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, door bijna alle landen geratificeerd, verplicht de lidstaten tot de invoering van verplicht en gratis basisonderwijs. Staten zijn door dit Verdrag gebonden aan 'passende sancties en andere maatregelen om kinderen te beschermen tegen economische uitbuiting en tegen het verrichten van werk dat vermoedelijk gevaarlijk is of de opvoeding van het kind belemmert'. Het Afrikaans Handvest inzake de Rechten en het Welzijn van het Kind (The African Charter on the Rights and Welfare of the Child) ontleent haar inspiratie aan dit Verdrag en aan andere door de Verenigde Naties en Afrikaanse landen aangenomen verdragen.

Tijdens het World Education Forum (Dakar 2000) hebben 164 regeringen toegezegd om 'onderwijs voor iedereen' te realiseren voor 2015, 'ervoor zorgend dat alle kinderen, met name meisjes, kinderen in moeilijke omstandigheden en zij die behoren tot etnische minderheden, toegang hebben tot gratis en verplicht lager onderwijs van goede kwaliteit, en dat voltooiën'. Echter, het recht op onderwijs evenals het recht om vrij te zijn van kinderarbeid wordt ernstig beperkt door een reeks belemmeringen om formeel, voltijds onderwijs te volgen, waaronder (maar niet uitsluitend) schoolgeld, ondermaats onderwijs, discriminatie, lijfstraffen en diverse bureaucratische hindernissen voor de ouders.

De Roadmap for Achieving the Elimination of the Worst Forms of Child Labour by 2016, aangenomen door de deelnemers aan de Global Child Labour Conference 2010 in Den Haag, stelt in haar inleiding dat 'maatregelen om de ergste vormen van kinderarbeid uit te bannen het meest effectief en duurzaam zijn als dat gebeurt als onderdeel van maatregelen om alle kinderarbeid uit te bannen, onder meer door gebieds- en sectorgerichte programma's.'

Hoewel onderwijs in de meeste landen alleen verplicht is voor kinderen onder de 15 jaar en kinderen tussen 15 en 18 jaar volgens ILO-Verdrag 138 ongevaarlijk werk mogen doen, is het noodzakelijk kinderen te beschermen tegen betrokkenheid bij de ergste vormen van kinderarbeid, zoals vastgelegd in ILO-Verdrag 182. Daarom is het belangrijk om kinderen tussen de 15 en 18 jaar oud op te nemen in het beleid m.b.t. kinderarbeid, zowel door het bevorderen en realiseren van voortgezet, waaronder beroeps- en hoger onderwijs tot 18 jaar (of ouder), als door het vergroten van de mogelijkheid om een vak te leren en door het creëren van waardig werk dat bij hun leeftijd past.

De gehele internationale gemeenschap, zowel ontwikkelingslanden als ontwikkelde landen, heeft de plicht om bij te dragen aan de uitvoering van deze overeenkomsten en verdragen.

GEDEELDE WAARDEN EN ERVARINGEN

Door jarenlange ervaring met de problematiek van kinderarbeid en onderwijs in Azië, Afrika, Latijns-Amerika en Europa, is de internationale Stop Kinderarbeid beweging tot de conclusie gekomen dat armoede van landen, gemeenschappen of families niet, zoals vaak wordt verondersteld, de belangrijkste oorzaak van kinderarbeid is, en ook niet het belangrijkste obstakel voor het toegankelijk maken van voltijds formeel onderwijs voor elk kind.

Ervaringen in India, Albanië, Ethiopië, Zimbabwe, Ghana, Marokko, Kenia, Oeganda, Guatemala, Nicaragua, Brazilië en andere landen tonen aan dat de bestaande sociale normen, het ontbreken van de rechten voor werknemers en andere mensenrechten, schadelijke traditionele praktijken, uitsluiting en discriminatie van bepaalde groepen, evenals een slecht of gebrekkig functionerend onderwijssysteem de belangrijkste redenen zijn waarom kinderen werken en niet naar school gaan.

We benadrukken dat kinderarbeid alle vormen van kinderarbeid omvat zoals gedefinieerd in de ILO-Verdragen 138 en 182 - ongeacht of het kind bezig is met betaald of onbetaald werk, of hij of zij werkt voor het eigen gezin of voor anderen, of werkt in gevaarlijke of niet-gevaarlijke beroepen, of dagelijks of op contractbasis werkt of als gebonden arbeider. Inspanningen om kinderarbeid uit te bannen moeten gericht zijn op alle vormen en op alle kinderen binnen een bepaalde gemeenschap.

Een boer uit Ghana:

"De beste boer in de wereld is de opgeleide boer. En laten wij er daarom voor zorgen dat onze kinderen naar school gaan. Onderwijs is de sleutel tot ontwikkeling".

OP WEG NAAR CHILD LABOUR FREE ZONES

Wij zijn van mening - en hebben ervaren - dat het uitbannen van kinderarbeid in al zijn vormen mogelijk is. Dit kan worden bereikt door uit te gaan van een 'gebiedsgerichte aanpak' die zich richt op de rechten van alle kinderen in een gebied, zowel op school als buiten school. In dit proces wordt geen onderscheid gemaakt tussen verschillende vormen van kinderarbeid, omdat elk kind recht heeft op onderwijs of - boven een bepaalde leeftijd - op waardig werk voor jongeren. Bij het proces van het creëren van Child Labour Free Zones worden alle belanghebbenden betrokken, zoals kinderen, leerkrachten, ouders, vakbonden, maatschappelijke organisaties, werkgevers en lokale en nationale overheden die verantwoordelijk zijn voor de kinderen.

⁴Zie: <http://acerwc.org/the-african-charter-on-the-rights-and-welfare-of-the-child-acrwc/>

In deze benadering wordt de gemeenschap gemobiliseerd om elk kind onder de 15 dat niet op school zit op te sporen, hem of haar uit het werk te halen en hem of haar in te schrijven op school. De scholen worden tegelijkertijd zo ingericht dat ze kinderen van alle achtergronden en 'eerste generatie leerlingen' op kunnen opvangen en ervoor zorgen dat geen enkel kind met school stopt. De gezinnen en de gemeenschap worden bij het proces betrokken zodat zij direct bij de sociale verandering zijn betrokken, terwijl de overheid uiteindelijk verantwoordelijk is voor voldoende scholen, leraren en lesmateriaal. Door het voorkomen van kinderarbeid en het herintegreren van schoolverlaters, dus door er voor te zorgen dat elk kind in een bepaald gebied op school zit, wordt een 'kinderarbeidvrije zone' gecreëerd.

CHILD LABOUR FREE ZONES IN AFRIKA

Terwijl de gebiedsgerichte aanpak voor het creëren van Child

Labour Free Zones voor het eerst met succes werd toegepast door de Indiase NGO MV Foundation en een onderdeel is geworden van de Indiase Onderwijswet, wint deze nu terrein in verschillende Afrikaanse landen. Ervaringen in landen als Marokko, Ethiopië, Ghana, Oeganda, Kenia en Zimbabwe, waaronder projecten van ILO-IPEC, tonen aan dat gebiedsgerichte aanpak steeds vaker in praktijk wordt gebracht, dat Child Labour Free Zones in opkomst zijn en dat het vertrouwen en de invloed van de beweging groeit. Ook organisaties in Burkina Faso, Senegal en Mali hebben dit concept omarmd en bereiden zich voor om deze aanpak in de praktijk te brengen.

Ondanks verschillende situaties zijn de meest voorkomende oorzaken van kinderarbeid in deze landen⁵ aangepakt op basis van de sociale norm dat 'geen enkel kind zou moeten werken – en ieder kind naar school moet gaan'⁶, en dat alle belanghebbenden samenwerken aan het realiseren van deze kinderrechten.

ENKELE BELANGRIJKE LESSEN VOORTKOMEND UIT EEN UITWISSELINGSBEZOEK VAN EEN OEGANDESE DELEGATIE AAN DE ETHIOPISCHE PARTNERS, DIE DE CHILD LABOUR FREE ZONES AANPAK IN DE PRAKTIJK BRENGEN (JANUARI 2013)

- Het is mogelijk om arme leden van de gemeenschap zover te krijgen dat ze alle kinderen van schoolgaande leeftijd naar school sturen. Armoede is geen excuus om kinderen niet naar school te sturen.
- Niet-formele onderwijsprogramma's (NFE) bieden een goede ingang voor kindarbeiders om de overstap te maken naar formeel, voltijds onderwijs. NGO's en het maatschappelijk middenveld spelen een cruciale rol in het creëren van de vraag naar kwalitatief goed onderwijs. Zij maken het voor de overheid mogelijk om NFE-scholen, die zijn opgezet door NGO's en gemeenschappen, te veranderen in formele openbare scholen.
- Het is mogelijk om Child Labour Free Zones (CLFZs) te creëren. Toch moet elke belanghebbende het CLFZ-concept aanpassen aan de context van zijn eigen land of gemeenschap om de relevantie, effectiviteit en duurzaamheid te garanderen. Het is wel belangrijk om de leidende principes van de CLFZ te blijven gebruiken.
- Het creëren van CLFZs vergt een gezamenlijke inspanning van de belangrijkste belanghebbenden, waaronder de overheid – in het bijzonder de ministeries van onderwijs, arbeid en sociale zaken – NGO's, werkgevers- en werknemersorganisaties, leden van de gemeenschap, kinderen en jongeren.
- Het is belangrijk om bestaande gemeenschapsstructuren en lokale middelen te gebruiken om kinderarbeid uit te bannen en te zorgen voor onderwijs voor alle kinderen. Mobilisatie van de gemeenschap en een leidende rol voor de gemeenschap bij het creëren van een CLFZ is de sleutel tot succes!

De conclusie van het uitwisselingsbezoek: "Onderwijs is de kern van het CLFZ-concept, en dus is bestrijding van kinderarbeid via onderwijs de belangrijkste weg die gevolgd moet worden. Bewustmaking van de gemeenschap en het aanpakken van kinderarbeid via de invalshoek van bestrijding van 'schadelijke traditionele praktijken' waren belangrijke krachtige strategieën. Dit in combinatie met de bereidheid van de gemeenschap om alle kinderen naar school te laten gaan, bekroond door een zeer betrokken vrijwillige inzet."

⁵Waaronder: ouderloosheid en kwetsbaarheid veroorzaakt door HIV/AIDS, hoge kosten van scholing zodat onderwijs onbetaalbaar is voor arme gezinnen, culturele en maatschappelijke opvattingen over de rol van kinderen, gender discriminatie, migratie, kinderhandel, slechte onderwijsinfrastructuur met name in plattelandsgebieden, schadelijke traditionele praktijken, het ontbreken van passende wetgeving en beleid voor het gratis en verplicht maken van onderwijs, de overwegend op landbouw gestoelde economie die intensieve arbeid en lage kosten van werkende kinderen vereist. Gebrek aan toegang tot scholen en slechte kwaliteit van het onderwijs speelt ook een belangrijke rol bij beslissing van de familie om kinderen te laten werken.

⁶Het gaat hier om kinderen onder de – door de ILO gedefinieerde – wettelijke minimum arbeidsleeftijd.

OPROEP TOT ACTIE

Wij, deelnemers aan de Working towards Child Labour Free Zones conferentie in Oeganda, en andere gelijkgezinde organisaties, nemen de verantwoordelijkheid om de volgende aanbevelingen voor beleid en praktijk uit te voeren en Child Labour Free Zones in onze landen en daarbuiten te versterken:

1. Beleid van nationale overheden en donoren met betrekking tot onderwijs en kinderarbeid moet gebaseerd zijn op het gecombineerde - op rechten gebaseerde - mandaat van het Verdrag van de Rechten van het Kind van de VN, het Afrikaans Handvest betreffende de Rechten en het Welzijn van Kinderen, de ILO-Verdragen (138 en 182) met betrekking tot kinderarbeid en de tweede millenniumdoelstelling, die er op is gericht om alle kinderen naar school te krijgen. Programma's voor het lager en middelbaar onderwijs zullen daarom altijd een strategie bevatten of ontwikkelen om alle werkende en andere niet-schoolgaande kinderen te integreren in formeel voltijds onderwijs zolang de leerplicht duurt en ten minste tot ze vijftien jaar oud zijn.
2. Om het recht op voltijds kwalitatief onderwijs te waarborgen is het van cruciaal belang om wetten te ontwikkelen, goed te keuren en uit te voeren met betrekking tot gratis en verplicht onderwijs en het verbod op kinderarbeid, en deze wetten in overeenstemming te brengen met internationale verplichtingen.
3. Formeel voltijds onderwijs moet kosteloos zijn voor alle kinderen – en dat geldt ook voor schoolboeken, uniformen en schoolvervoer – vooral wanneer het arme kinderen betreft. Dit is de primaire verantwoordelijkheid van de overheid. Gemeenschappen kunnen echter vrijwillig een extra bijdrage leveren.
4. Door de overheid en de gemeenschap gefinancierde schoolvoedselprogramma's zijn, evenals beschikbaarheid van water en sanitaire voorzieningen op school, zeer belangrijk voor het bevorderen en verzekeren van deelname en succes in het onderwijs, met name voor arme – vaak ondervoede – kinderen.
5. Regeringen moeten, als onderdeel van hun algemene strategie voor armoedebestrijding, het initiatief nemen voor een geïntegreerd beleid voor het basisonderwijs en de uitbanning van kinderarbeid. Dergelijke integratie op politiek niveau moet vertaald worden in effectieve coördinatie op verschillende niveaus, waaronder ook tussen verschillende ministeries. Om kinderarbeid uit te roeien is de inzet van alle ministeries nodig, in ieder geval van die welke zich bezighouden met onderwijs, arbeid, sociale zekerheid, landbouw en financiën.
6. Gezamenlijke en aanvullende actie is nodig door overheden, NGO's, vakbonden en andere groepen die bezig zijn met de uitvoering van kinderarbeidprogramma's of die campagne voeren om ervoor te zorgen dat alle kinderen van 'schoolgaande leeftijd' op de juiste leeftijd naar school gaan en daar blijven totdat ze minstens 15 zijn (of op een hoger wettelijk bepaalde minimumleeftijd voor werk, of 14 in bepaalde landen volgens ILO-Verdrag 138), maar ook de mogelijkheid krijgen tot verdere studie of een vakopleiding. Programma's en campagnes, met inbegrip van voorschools onderwijs, schoolvoedingsprogramma's, gendergevoelige schoolomgevingen, kindvriendelijke werving voor inschrijving op school, aanvullende coaching enz., zijn essentiële bijdragen tot het waarborgen van het recht op voltijds onderwijs, vooral voor kinderen uit arme, kwetsbare en/of gediscrimineerde groepen.
7. Bureaucratische en andere belemmeringen voor het onderwijs moeten worden verwijderd, of ouders moeten worden ondersteund om daarmee om te gaan. Deze belemmeringen zijn onder meer: het invullen van registratieformulieren met bewijs van woonplaats, het moeten laten zien van een geboorteakte of een medisch bewijs van ziekte, ontoereikend leerlingenvervoer, verplichte schooluniformen die niet worden betaald door de overheid, de onmogelijkheid voor kinderen ouder dan 6 jaar om op school in te schrijven, enz. Al deze belangrijke en voor ouders vaak onoverkomelijke problemen houden kinderen vaak uit school of maken hen tot schoolverlaters, en moeten daarom worden opgelost door de betrokken autoriteiten.
8. Het (her)bevestigen van de norm dat geen enkel kind zou moeten werken, moet een essentieel onderdeel zijn van elk programma dat er op is gericht alle kinderen in het onderwijs te krijgen. Dit kan alleen worden gedaan door middel van voorlichting en het betrekken van alle belanghebbenden in het onderwijs, met inbegrip van kinderen, ouders, leraren, werkgevers, gemeente- of dorpsraden, (lokale) overheid, onderwijs- en arbeidsinspectie, instellingen voor welzijn en veiligheid, vakbonden en NGO's.
9. Mandaat, bevoegdheden en financiering van het onderwijs (van het ministerie van onderwijs tot iedere school) moeten op een zodanige wijze worden ontworpen dat het onderwijssysteem niet alleen verantwoordelijk is voor de kinderen die al naar school gaan. In nauwe samenwerking met de ministeries van arbeid en andere relevante ministeries moeten ze ook verantwoordelijkheid nemen voor de uitvoering van maatregelen om alle kindarbeiders en andere niet-schoolgaande kinderen naar school te krijgen, waaronder ook elk kind onder de 15 die school heeft gemist toen hij/zij jonger was. Er moet een systeem komen van bezoeken aan schoolverlaters en hun ouders om de problemen te bespreken en oplossingen te vinden.
10. Het onderwijssysteem moet tevens 'overgangsonderwijs' of 'brugscholen' omvatten via zogenaamde voorbereidingscentra, of via cursussen, kampen, klassen, extra lessen, aanvullende coaching klassen, enz. die oudere kinderen helpen om door te stromen naar het voltijds onderwijs. Deeltijdonderwijs of andere vormen van niet-formeel, basis- en ondersteunend onderwijs voor werkende kinderen dient als een brug naar formeel voltijds onderwijs te fungeren. Permanent deeltijdonderwijs moedigt jonge kinderen aan om te gaan werken of te blijven werken en leidt vaak tot

voortijdig schoolverlaten. Huidige niet-formele (onderwijs)systemen moeten worden vernieuwd en opnieuw worden vormgegeven om kinderen in staat te stellen toegang te krijgen formeel voltijds onderwijs van goede kwaliteit.

11. Scholen en het bredere stelsel voor sociale bescherming (waaronder lokale groepen en de overheid) moeten de sleutelrol spelen bij de bestrijding van discriminatie bij toegang tot onderwijs en uitsluiting van school op grond van geslacht, etnische of sociale afkomst, werk en afkomst, minderheid, taal, geloof, invaliditeit, status/beroep van de ouders, eventuele HIV/AIDS-besmetting, ouderloosheid en andere vormen van kwetsbaarheid. Discriminatie buiten de school houdt kinderen uit school, terwijl discriminatie binnen de school – bijvoorbeeld discriminerend gedrag van docenten of een bevooroordeelde lesinhoud – de kinderen uit school duwt.
12. Verbetering van de kwaliteit van het onderwijs als het gaat om vakdidactiek en inhoud is van cruciaal belang om kinderen op school te houden. Echter, om te zorgen dat de onderwijskwaliteit duurzaam en op alle kinderen gericht is, moet er mobilisatie rond en praktisering van de norm zijn dat elk kind naar school moet kunnen. Zodra deze norm gevestigd is en er meer kinderen op school zijn ingeschreven, zal waarschijnlijk de vraag vanuit de gemeenschap naar kwalitatief beter onderwijs toenemen en zullen verbeteringen van de kwaliteit in antwoord op een dergelijke vraag duurzamer zijn.
13. De focus op de kloof tussen jongens en meisjes in het onderwijs moet samengaan met aandacht voor het werk dat meisjes doen en hun deelname aan voltijds onderwijs belemmert. Als meisjes naar school gaan haken ze vaak af in hun vroege puberteit. Inspanningen om meisjes en andere kwetsbare kinderen naar school te krijgen moeten deel uitmaken van een omvattende strategie voor alle niet-schoolgaande kinderen, zelfs als aanvullende maatregelen noodzakelijk blijken te zijn. Een 'geïsoleerde aanpak' voor bepaalde groepen meisjes en andere kwetsbare kinderen stuit waarschijnlijk op weerstand en blijft steken in ad hoc - niet erg duurzame - projecten.
14. Staten, regeringen en beleidsmakers mogen hun eindverantwoordelijkheid voor het onderwijs niet afschuiven op private partijen. Het werk van niet-gouvernementele organisaties (NGO's), vakbonden (waaronder onderwijsbonden) en werkgevers is van groot belang in de strijd tegen kinderarbeid en het waarborgen van het recht op onderwijs. Maar ze moeten niet de verantwoordelijkheid van de overheid voor het onderwijs overnemen, maar de overheid juist stimuleren om de overkoepelende verantwoordelijkheid voor het onderwijs op zich te nemen. Samenwerking tussen onderwijsministeries en onderwijsbonden, passende voorwaarden en arbeidsvoorwaarden voor leraren en volledige erkenning van hun arbeidsrechten zijn een belangrijk aspect van het verhogen van de kwaliteit en de status van het onderwijs.
15. Internationale donoren moeten ondersteuning bieden aan het herontwerpen van bestaande programma's of -projecten ter bestrijding van de ergste vormen van kinderarbeid (bijvoorbeeld door het verstrekken van deeltijds onderwijs), in programma's die gericht zijn op de integratie van alle kinderen onder de minimum arbeidsleeftijd in het formele voltijdse kwaliteitsonderwijs. Daarnaast moeten zowel de lopende als geplande - door donoren gefinancierde - programma's voor onderwijs in ontwikkelingslanden worden gecontroleerd en geëvalueerd op hun strategieën om kindarbeiders en andere niet-schoolgaande kinderen in het formele onderwijs te krijgen en hen op school te houden.
16. Bedrijven moeten een belangrijke rol spelen bij het uitbannen van kinderarbeid, ook in hun productieketen, en deze waar mogelijk koppelen aan een bredere gebiedsgerichte aanpak. Dat laatste zou betekenen dat bedrijven samenwerking moeten zoeken met bijvoorbeeld overheidsinstanties, vakbonden, NGO's en lokale gemeenschapsgroepen om een effectieve partner te zijn in de bestrijding van kinderarbeid en de terugkeer van kinderen in het formele voltijdse schoolsysteem⁷.
17. Vakbonden moeten waar mogelijk hun werk uitbreiden tot de informele economie door middel van organisatie en sociale mobilisatie, maar ook door samenwerking met andere lokale en nationale belanghebbenden en op die manier bijdragen tot het creëren van Child Labour Free Zones.

Deze verklaring werd unaniem goedgekeurd op de Kampala Internationale Conferentie Out of Work and Into School – Working towards Child Labour Free Zones op 19 april 2013 door:

de afgevaardigden van Zimbabwe, Oeganda, Kenia, Ethiopië, Ghana, Marokko, Mali, Burkina Faso, Senegal, Sierra Leone, Togo, Soedan, Zuid-Soedan, Tanzania, Zambia, Malawi, Rwanda, Zuid-Afrika, India, Nicaragua, Albanië, Tsjechië en Nederland;

vertegenwoordigers van de volgende internationale organisaties: International Trade Union Confederation (ITUC), International Union of Food workers (IUF), Education International (EI), Elimination Child Labour in Tobacco Growing (ECLT), UNICEF Oeganda;

de afgevaardigde van de Afrikaanse Unie en de vertegenwoordiger van de Europese Unie,

met de ILO als getuige.

⁷Het Action Plan for Companies to Combat Child Labour ('Actieplan voor bedrijven om kinderarbeid te bestrijden') geeft meer aanwijzingen over hoe dit kan worden gedaan. Zie: <http://www.stopchildlabour.org/Stop-Childlabour/What-you-can-do/As-a-company-or-organisation>